

POSTANOWIENIE

Dnia 26 marca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Joanna Lemańska

w sprawie z powództwa [...] Przedsiębiorstwa [...] Spółka Akcyjna z siedzibą w L.
przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
o stwierdzenie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 26 marca 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanego
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 9 maja 2017 r., sygn. akt VI ACa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów na rzecz [...] Przedsiębiorstwa [...] Spółka Akcyjna z siedzibą w L. kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: Prezes UOKiK Pozwany), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przeciwko [...] Przedsiębiorstwu [...] Spółki Akcyjnej z siedzibą w L. (dalej: Powód) w punkcie III decyzji z dnia 22 marca 2012 r., nr RWR [...] uznał, że działanie polegające na stosowaniu przez Powoda postanowienia umownego „(...) *W przypadku nie powiadomienia o zmianie adresu, przesyłki wysyłane na poprzedni adres będą traktowane jako doręczone*” wskazanego w § 10 ust. 4 wzorca umowy „*Umowa wieloletnia nrsprzedaży*

ciepła” stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, polegającą na stosowaniu wzorca umowy, który na podstawie art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2011 r. Nr 34, poz. 173 z późn. zm.; dalej: k.p.c. z 2011 r.), został wpisany do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone pod pozycją 2206, stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50, poz. 331 z późn. zm.; dalej: u.o.k.k.).

W związku z powyższym w punkcie V lit. a decyzji, Prezes UOKiK nałożył na Powoda karę pieniężną.

Od powyższej decyzji Powód wniósł odwołanie, w którym zaskarżył decyzję w części między innymi dotyczącej punktu III i V lit. a wnosząc o ich uchylenie, ewentualnie zmianę poprzez stwierdzenie, że opisana m.in. w punkcie III decyzji praktyka nie narusza zbiorowych interesów konsumentów.

Wyrokiem z dnia 27 stycznia 2014 r. Sąd Okręgowy w W. (XVII AmA [...]) – Wydział Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, oddalił odwołanie Powoda.

Powód zaskarżył apelacją ww. wyrok w całości.

Wyrokiem z dnia 9 maja 2017 r. Sąd Apelacyjny w [...] (VI ACa [...]) w punkcie I zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że w ppkt a uchylił punkt III i V lit. a decyzji, w punkcie II oddalił apelację w pozostałej części, a w punkcie I ppkt b i punkcie III obciążył Pozwanego kosztami procesu w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji i postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Apelacyjny oparł swoje rozstrzygnięcie m.in. na założeniu, że posługiwanie się przez przedsiębiorcę postanowieniem wzorca umowy, wpisanym do rejestru klauzul niedozwolonych na skutek wyroku uznającego takie postanowienie za niedozwolone, wydane w sprawie przeciwko innemu przedsiębiorcy, nie jest zachowaniem bezprawnym i nie stanowi praktyki zakazanej w rozumieniu art. 24 ust. 2 pkt 1 u.o.k.k, w brzmieniu obowiązującym do dnia 16 kwietnia 2016 r.

Od wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną wniósł Prezes UOKiK, zaskarżając go w części, tj. punkt I ppkt a i b i punkt III.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania Pozwany oparł na przesłance występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, które

sprowadził do pytania: „czy art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (w brzmieniu obowiązującym do dnia 16 kwietnia 2016 r.) stanowi samodzielną i wystarczającą podstawę stwierdzenia bezprawności opisanego w tym przepisie zachowania, czy też wykazanie bezprawności takiego zachowania wymaga wskazania innego przepisu stanowiącego źródło bezprawności?”.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną Powód wniósł o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, zaś w przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, oddalenie skargi kasacyjnej. Nadto, Powód wniósł o zasądzenie od Pozwanego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługuje na przyjęcie do rozpoznania.

Zgodnie z treścią art. 398⁹ § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1360 z późn. zm.; dalej: k.p.c.), Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: (1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne; (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów; (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Oceniany wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej Pozwany oparł o przesłankę występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

W orzecznictwie jednolicie wskazuje się, że prawidłowe powołanie się na tę przesłankę wymaga sformułowania istotnego zagadnienia prawnego i wskazania argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi tu chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC

2002 nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151, z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, niepubl., z dnia 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, niepubl., z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 33/18, niepubl.).

Przedstawione zagadnienie prawne nie spełnia powyższych wymagań, ponieważ nie stanowi istotnego i nierozwiązanego dotychczas zagadnienia prawnego, które miałyby znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw.

Sąd Najwyższy wskazuje, że zgodnie z uchylonym z dniem 17 kwietnia 2016 r. przepisem art. 24 ust. 2 pkt 1 u.o.k.k. (zob. ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. z 2015 r., poz. 1634) praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów było godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c. Pozwany podnosi, że istnieją zasadnicze wątpliwości, co do tego, czy przepis ten może być samodzielną podstawą nałożenia kary na przedsiębiorcę posługującego się postanowieniem wpisanym do rejestru, na skutek wyroku, który został wydany w postępowaniu prowadzonym przeciwko innemu przedsiębiorcy.

Sąd Najwyższy wypowiadał się już jednak o wykładni art. 24 ust. 2 pkt 1 u.o.k.k. w świetle uchwały siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r., III CZP 17/15 oraz wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie C-19/15, Biuro Podróży „Partner” przeciwko Prezesowi UOKiK. Już w samej uchwale z dnia 20 listopada 2015 r., III CZP 17/15 znalazło się stwierdzenie, że „ograniczenie działania prawomocności wyroku uwzględniającego powództwo o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone wyłącznie do pozwanego przedsiębiorcy oznacza, że niekorzystne skutki tego wyroku kierowane są jedynie do tego podmiotu, który miał zapewnione prawo do wysłuchania w postępowaniu.”.

Pogląd ten został rozwinięty w uzasadnieniu wyroku z dnia 7 marca 2017 r., III SK 1/15, w którym Sąd Najwyższy, po dokonaniu obszernej analizy dotychczasowego orzecznictwa w tym przedmiocie, wyjaśnił, że wpis postanowienia do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za

niedozwolone działa na niekorzyść tylko i wyłącznie przedsiębiorcy pozwanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolony. Wpis taki nie działa na niekorzyść innych przedsiębiorców, nawet gdy stosują identycznie sformułowane postanowienia we wzorcach umów dotyczących tych samych stosunków prawnych. To z kolei oznacza, że stosowanie przez innego przedsiębiorcę postanowienia identycznego (tożsamego) z postanowieniem wpisanym do rejestru w sprawie przeciwko innemu przedsiębiorcy nie jest zachowaniem bezprawnym w tym sensie, że nie narusza art. 479⁴³ k.p.c. Zakres zastosowania zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 u.o.k.k. w zw. z art. 24 ust. 2 pkt 1 u.o.k.k., zależy zatem od podmiotowego i przedmiotowego zakresu zakazu wykorzystywania postanowień wzorca umowy uznanych za niedozwolone w ramach abstrakcyjnej kontroli postanowień wzorców (art. 479⁴² k.p.c. w zw. z art. 479⁴³ k.p.c.).

Również w postanowieniu z dnia 7 marca 2017 r., III SK 13/15 Sąd Najwyższy przyjął, że stosowanie przez innego przedsiębiorcę postanowienia wpisanego do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. nie jest zachowaniem bezprawnym w rozumieniu art. 479⁴³ k.p.c. w związku z art. 24 ust. 1 u.o.k.k. i w konsekwencji nie jest praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 2 pkt 1 u.o.k.k.

Sąd Najwyższy podkreśla, że koncepcja rozszerzonych skutków wpisu postanowienia wzorca do rejestru postanowień niedozwolonych, a więc obejmujących także przedsiębiorców, którzy nie brali udziału w postępowaniu o uznaniu postanowienia tego wzorca za niedozwolone, nie jest sprzeczna z prawem unijnym. Jednak wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie C-119/15 nie oznacza, że prawo unijne nakazuje przyjęcie szerokiego skutku wpisu postanowienia do rejestru. Kwestia ta została pozostawiona prawodawcy krajowemu. Dokonując interpretacji uregulowań krajowych Sąd Najwyższy przyjął stanowisko wyrażone w uchwale siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r., III CZP 17/15, opowiadając się za koncepcją jednokierunkowej prawomocności rozszerzonej, nieobejmującej wszystkich przedsiębiorców stosujących postanowienie tej samej treści normatywnej co pozwany w sprawie, w której wydano wyrok uznający dane

postanowienie za niedozwolone.

Sąd Najwyższy w niniejszym składzie nie dostrzega przy tym okoliczności przemawiających za odstąpieniem od linii orzeczniczej wytyczonej wyrokiem z dnia 7 marca 2017 r., III SK 1/15 i postanowieniem z dnia 7 marca 2017 r., III SK 13/15. Podobne stanowisko Sąd Najwyższy zajął też np. w postanowieniach z dnia 18 grudnia 2019 r. (I NSK 22/18, I NSK 24/18 i I NSK 25/18).

W sprawie nie ma przy tym innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej Pozwanego do rozpoznania, w szczególności okoliczności wskazujących na nieważność postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz w oparciu o art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. oraz § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 14 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 1804 z późn. zm.) zasądził od Prezesa UOKiK na rzecz Powoda kwotę 360 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.